

Učitel matematiky

Marie Kubínová

Mohou státní školy obstát v konkurenci se školami soukromými?

Učitel matematiky, Vol. (1992), No. 4, 18–19

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/152131>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1992

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

to hrají spíše ve prospěch stran než dětí). Jen tak si lze vysvětlit, že se rodiče nemohou dozvědět např. to, jak jsou absolventi středních škol úspěšní v prvním roce na vysokých školách (jedno z možných objektivních kritérií).

Soukromé školy, které u nás nemají tradici, jsou zvláštní problém. Z výše uvedeného plyne, že zatím není záruka, že pracují lépe než státní. To se asi časem změní. Dlouhodobý problém je v tom, že jsou dostupné jen majetným. Pokud se jako ve Velké Británii vytvoří situace, že absolvent státní školy bude mít malou šanci, dojde k rozsáhlé ztrátě talentů z nižších vrstev, a tedy i k plýtvání klíčovými bohatstvím národa. Zde je možná jedna z příčin úspěchů SRN a Japonska, kde to tak daleko dojít nenechali.

Současnou kampaň za změny ve školství lze tedy v mnohém charakterizovat jako kampaň proti vzdělanosti. Opomíjení všeobecně známých faktů o důsledcích některých návrhů může mít racionální důvod. Možným cílem může být podpořit zájem o soukromé školy prostřednictvím devastace státního školství. Pak mnohým nezbude než posílat své děti do soukromých škol - s výše uvedenými dlouhodobými efekty. Co na tom, že u nás bude mnoho poloanalfabetů. Účel světí prostředky.

Mohou státní školy obstát v konkurenci se školami soukromými? (M.Kubínová, Praha)

V poslední době se velmi často píše a hovoří o netradičních formách práce, které jsou uplatňovány na soukromých školách. Mohou něco takového nabídnout svým žákům a jejich rodičům státní základní školy? Jsem přesvědčena, že ano. Dokonce si myslím, že dříve či později to budou nuceny učinit, aby obstály v konkurenci. Potom budou jistě ve výhodě ty školy, které už nyní mají za sebou určité zkušenosti. Mezi takové školy bude patřit určitě i ZŠ Meteorologická v Praze 4 - Libuši, kde se v současné době uskutečňuje několik projektů, které mají všechny společného jmenovatele - organizovat vyučování tak, aby se do něj mohli aktivně (v plném smyslu slova) zapojit všichni žáci. Jsem moc ráda, že se mohu na jejich přípravě a realizaci podílet, a že spolu se mnou poznávají nové metody a formy práce i naši studenti - budoucí učitelé.

Na této škole je mimo jiné široce využíváno diferenciací, a to vnější i vnitřní. Diferencujeme ne podle nějaké šablony, ale vždy s ohledem na konkrétní situaci v daném ročníku, v dané třídě. Přitom všechny skupiny považujeme za rovnocenné, všem se snažíme věnovat maximální pozornost.

Sama se podílím na uskutečňování projektu, který se v tomto školním roce týká diferenciací v 7. ročníku, kde jsme na počátku školního roku rozdělili žáky tří tříd podle jejich zájmu a podle studijních výsledků do tří pracovních skupin na vyučování matematice a českému jazyku (skupiny pro oba předměty nejsou záměrně totožné). Při vyučování v ostatních předmětech zůstávali žáci ve svých původních kmenových třídách.

Snad nejlepší výsledky (ale ne ve smyslu hodnocení známkami) přinesla diferenciací ve skupině žáků s nejslabším prospěchem z matematiky a bez zájmu o ni. Mnozí žáci prožili při takto uspořádaném vyučování, kde klademe důraz na individuální práci se žáky a upevňování základních matematických dovedností a vědomostí,

poprvé úspěch, poprvé poznali, že i oni jsou schopni si osvojit jisté dovednosti a vědomosti a využívat jich.

Ve skupině žáků s výrazným zájmem o matematiku či s výbornými studijními výsledky panovalo zpočátku určité rozčarování. Žáci se museli učit obstat v daleko větší konkurenci, než na jakou byli doposud zvyklí, byli nuceni přejít od pasivního a v mnoha případech pamětného přístupu k aktivnímu a tvůrčímu přístupu k práci. Mnozí z nich nebyli zvyklí přemýšlet nad problémy, hledat jejich řešení jinde než v učebnici, své návrhy na řešení obhajovat. Postupně si však na takovýto způsob práce zvykli a situace se obrátila, nyní se ho sami dožadují.

Pro nás dost nečekaně vznikly největší problémy ve skupině žáků s nevyhraněným zájmem o matematiku, kteří však neměli v šestém ročníku výrazné prospěchové problémy. V této skupině na jedné straně chybí hnací motiv konkurence, na druhé straně mnohdy převládá falešné sebeuspokojení s výsledky vlastní práce. Tady je největší slabina celého projektu, částečným řešením je vnitřní diferenciací skupiny při půlených hodinách matematiky.

Diferenciací neděláme ani nechceme dělat bez žáků a jejich rodičů. Žáci mohou sami rozhodnout o svém zařazení do skupiny, přecházet v průběhu školního roku u jedné skupiny do druhé, rodiče jsou pravidelně písemně informováni o změnách v chování a prospěchu svých dětí (včetně informace o sebehodnocení dítěte). Pro mne osobně je oceněním naší práce, když rodič při podpisu zprávy připiše "Děkuji" nebo požádá o konzultaci, abychom společně hledali řešení.

S velkou odezvou a podporou u rodičů našich dětí se setkala informace o tom, že na základě zkušeností s uplatňováním různých forem diferenciací chceme na naší škole uskutečnit projekt postupného přechodu školy základní v gymnázium. Přímo (tj. bez přijímacích zkoušek) by na vyšší gymnázium postupovali ti naši žáci, kteří by získali předepsaný počet bodů při hodnocení jejich práce během studia na druhém stupni základní školy, ostatní žáci by v případě zájmu o studium konali přijímací zkoušku stejně tak jako žáci z jiných škol, kterým chceme rezervovat alespoň třetinu míst v kvintě.

Naše škola není zdaleka jediná, kde jsou v praxi uplatňovány nové přístupy k vyučování. Informovat o nich chceme i na semináři, který připravuje k této problematice katedra matematiky a didaktiky matematiky pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze ve spolupráci s jinou pražskou školou v červnu 1992 a který bude mít pokračování i v příštím školním roce.

Učitel matematiky a reforma školství

(V. Sýkora, H. Marinková)

Diskutujeme v současné době o reformě našeho školství, chceme, aby se vyrovnalo školstvím vyspělých evropských zemí. Uvažujeme o tom, jakou roli bude v této reformě hrát učitel. Zdá se nám totiž, že bouřlivé výměny názorů na budoucí podobu naší školy se soustřeďují na některé vnější jevy (architektura školského systému, úloha státu ve vzdělávací soustavě apod.) a poněkud se zapomíná na základní charakter reformy, jež před námi stojí. Odborníci naši i zahraniční se shodují v názoru, že změny ve školství vyspělých zemí musí mít dnes především charakter vnitřních reforem. Co to je vnitřní reforma? Ukazuje se, že podstatné změny